

TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ BÖLÜMÜ ÖNLİSANS ÖĞRENCİLERİNİN TURİZM EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLERİ

THE EXPECTATIONS OF ASSOCIATE DEGREE STUDENTS OF TOURISM AND HOTEL MANAGEMENT DEPARTMENT FROM TOURISM EDUCATION

Dr. Öğr. Üyesi Samet ÇEVİK

Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, Erdek Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü, Balıkesir/Türkiye

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1037>

Reference : Çevik, S. (2018). "Turizm Ve Otel İşletmeciliği Bölümü Önlisans Öğrencilerinin Turizm Eğitiminden Beklentileri", International Social Sciences Studies Journal, 4(26): 5731-5744

ÖZ

Turizm sektörünün işletmelere ve bölgelere sunduğu faydalardan azami seviyede yararlanabilmek sunulan hizmetin kalitesiyle doğru orantılıdır. İnsan unsurunun çok önemli olduğu turizm sektöründe kaliteli hizmet sunmak turizm eğitimi almış nitelikli personelle mümkün olmaktadır. Bu doğrultuda yükseköğretim kurumlarında verilen turizm eğitiminin hem sektörün değişen ihtiyaçlarını karşılayacak yeterlikte olması hem de öğrencilerin turizm eğitiminden beklentilerine cevap verecek nitelikte olması gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, önlisans düzeyinde turizm eğitimi almaya başlayan öğrencilerin turizm eğitiminden beklentilerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla nitel bir araştırma gerçekleştirilmiş ve yapılandırılmış görüşme aracılığıyla öğrencilerin turizm bakış açıları, bölümü seçme nedenleri, turizm eğitimiyle ilgili görüşleri, staj uygulamasından beklentileri, kariyer hedefleri ve turizm sektörünün geleceğiyle ilgili görüşleri hakkında veri toplanmıştır. Elde edilen veriler öğrencilerin bölümü isteyerek ve sektörün gerektirdiği özelliklerin bilincinde olarak tercih ettiklerini, staj uygulamasını gerekli gördüklerini sektörde kariyer yapmayı hedeflediklerini ve mesleğin geleceğiyle ilgili olumlu bir bakış açısına sahip olduklarını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Turizm Eğitimi, Önlisans Öğrencileri, Kariyer, Staj

ABSTRACT

Taking advantage of the benefits of the tourism sector to businesses and regions is directly proportional to the quality of the service offered. Providing high quality service in the tourism sector where the human element is very important is made possible by qualified personnel with tourism education. In this respect, tourism education given in higher education institutions should be sufficient to meet changing needs of the sector and should be able to respond to expectations of the students from tourism education. The aim of this study is to reveal the expectations of the students who have started tourism education at the level of associate degree. For this purpose, a qualitative research was carried out and data were gathered about the students' perspectives on tourism, the reasons for choosing the department their views on tourism education, their expectations from the internship. The data obtained show that the students prefer the department willingly and aware of the features required by the sector, they think the internship is necessary, they aim to make a career in the sector and they have a positive viewpoint on the future of the profession.

Keywords: Tourism Education, Associate Degree Students, Career, Internship

1. GİRİŞ

Turizm sektöründe, planlama çalışmalarından başlamak üzere turistik mal ve hizmetlerin turiste sunulmasına kadar geçen uzun süreçte en yetkilisinden, tabandaki kitleye kadar her kademede, turizm eğitimi gerektiren birçok neden vardır. Olalı (1982) bu nedenleri; turizmin insancıl özelliğini geliştirmek, turizmin ana faktörleri olan doğal ve tarihi eserlerin korunması gerekliliğini öğretmek, bireylere işbirliği için gerekli olan bilgi ve tecrübeyi kazandırmak, turizmin esas kaynaklarını koruyarak turizme süreklilik kazandırabilmek,

sorunlara objektif çözüm getirebilmek, sonuçları kontrol etme yeteneğini kazandırabilmek, güçlü ve dinamik bir pazarlama anlayışını benimsemek, uluslararası ilişkilerde Türkiye lehine kamuoyu oluşturmak şeklinde sıralayarak turizm eğitiminin gerekliliğini ortaya koymuştur (Olca, 2008: 314-315).

Türkiye’de mesleki turizm eğitimi örgün ve yaygın olmak üzere iki şekilde gerçekleşmektedir. Örgün turizm eğitimi veren öğretim kurumları ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde mesleki turizm eğitimi veren kurumlardan oluşmaktadır. 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’na göre önlisans öğretimi, ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyıllık bir programı kapsayan yükseköğretimdir. Yükseköğretimde önlisans düzeyinde turizm eğitimi Boğaziçi ve Ege Üniversitesi’nde ara insan gücü yetiştirmek amacıyla 1970’li yılların ortalarında faaliyete geçmiştir. 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu’ndan sonra ülkemizde turizm önlisans eğitimi, meslek yüksekokullarının “Turizm ve Otelcilik”, “Otel Yöneticiliği”, “Turizm Rehberliği”, “Seyahat İşletmeciliği” gibi programlarında yürütülmeye başlanmıştır (Ünlüöner, 1993: 500). MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi kapsamında yapılan bir çalışmaya birlikte, önlisans düzeyindeki turizm programları; “Turizm ve Otel İşletmeciliği” ve “Turizm ve Seyahat İşletmeciliği” olmak üzere iki ana program olarak yeniden düzenlenmiştir. 2009-2010 Eğitim – Öğretim yılından itibaren ise bu programlar “Ağırlama Hizmetleri” ve “Turizm ve Seyahat Hizmetleri” şeklinde yeniden yapılandırılmıştır. Ancak “Ağırlama Hizmetleri” programının adı, 2010 – 2011 Eğitim – Öğretim yılından itibaren “Turizm ve Otel İşletmeciliği” olarak yeniden değiştirilmiştir (Boylu ve Arslan, 2014: 83).

Emek-yoğun bir özellik taşıyan turizm sektöründe iç müşteri olarak tanımlanan çalışanların kaliteli bir hizmet sağlayabilmeleri için hem sektörün gerektirdiği bilgi ve beceriler açısından donanımlı olmaları hem de insan ilişkileri bakımından gerekli özellikleri taşıyor olmaları önem arz etmektedir. Bu durum turizm eğitimi veren kurumların sektörün ihtiyacını karşılayacak donanımlı personel yetiştirmesini gerekli kılmakla birlikte öğrencilerin beklentilerine ve gereksinimlerine yönelik nitelikli bir turizm eğitimi sürecini de önemli hale getirmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacını önlisans düzeyinde turizm eğitimi almaya başlayan öğrencilerin turizm eğitiminden beklentilerini belirlemek oluşturmaktadır. Çalışmada öncelikle turizm eğitimiyle ilgili bir literatür taraması yapılmış ve ardından öğrencilerin turizm eğitiminden beklentilerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılandırılmış görüşme yöntemiyle elde edilen veriler sunulmuştur.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Turizm eğitimiyle ilgili literatür incelendiğinde yürütülen araştırmaların öğrencilerin turizm eğitimini seçme nedenleri ve sektöre ve sektörün geleceğine bakış açıları (Baltacı vd., 2012; Çuhadar ve Çetintürk, 2016; Demir ve Demir, 2016; Kışoğlu ve Çakırlı, 2012; Kuşluvan ve Kuşluvan, 2000; Sarıışık, 2007), öğrencilerin turizm sektöründe kariyer beklentileri ve istihdamı (Akyol vd., 2018; Avcıkurt vd., 2012; Aymankuy ve Aymankuy, 2013; Bilici ve Kutukuz, 2018; Korkmaz vd., 2012; Ulama vd., 2015), staj uygulamasından beklentileri ve memnuniyetleri (Aymankuy vd., 2013; Çelik ve Tuna, 2012; Davras ve Manap Davras, 2012; Emir vd., 2010; Gürdoğan ve Atabey, 2012; Karaman vd., 2012; Koç vd., 2014; Zengin ve Türkseven, 2012) gibi alanlarda yoğunlaştığı görülmüştür.

Öğrencilerin turizm bölümüne ve sektöre karşı bakış açılarını araştıran çalışmalardan birinde Sarıışık (2007), meslek yüksekokulu öğrencilerini turizm sektöründe meslek sahibi olmaya yönelten etkenleri belirlemek amaçlı bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada öğrencileri turizm sektöründe çalışmaya yönelten etkenlerin başında “insanlarla sürekli iletişim içinde olma” ve “farklı kültürleri ve insanları tanıma isteği” motivasyonları, bir başka deyişle sosyal nitelikli beklentiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre karşı genel algı ve tutumlarını belirleme amaçlı Kuşluvan ve Kuşluvan (2000) tarafından yürütülen çalışmada ise öğrencilerin yarısından fazlasının kariyer fırsatları ve çalışma koşulları ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmadan tesadüfen turizm bölümünü seçtikleri belirlenmiştir. Çalışmada öğrencilerin stres, düzenli aile hayatının olmaması, uzun çalışma saatleri, mevsimlik işler, düşük sosyal statü, düşük ücretler, vasıfsız yöneticiler ve yöneticilerin çalışanlara olan kötü tutumları, yetersiz fiziksel çalışma koşulları gibi farklı hususlar itibarıyla turizm sektörüne karşı negatif bir tutum geliştirdikleri ortaya çıkarılmış ve öğrencilerin turizm sektörüne karşı güçlü bir bağlılıklarının olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka çalışmada Baltacı vd. (2012) turizm eğitimi alan öğrencilerin memnuniyeti ve geleceğe yönelik bakış açılarını belirlemek amacıyla yürüttükleri çalışmalarında, öğrencilerin yarısından fazlasının okudukları bölüme bilinçsiz, daha önce planlamadan, sadece bir üniversite okumak düşüncesiyle geldikleri ve günün şartlarında turizmi geçerli bir meslek olarak gördüklerinden dolayı bölümü tercih ettiklerini ortaya çıkarmışlardır. Bu durumdaki öğrencilerin gelecek kaygısının daha yüksek ve eğitimden aldıkları memnuniyetin de daha düşük seviyede olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde Çuhadar ve Çetintürk (2016) de öğrenim gördükleri program ilk tercihi olan önlisans öğrencilerinin kariyere yönelik algılarının daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu ve geleceğe yönelik algılarının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu

sonucuna ulaşmışlardır. Demir ve Demir (2016) lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kurumlarından akademik beklentileri ile onlara sağlanan akademik hizmetlerden memnuniyet düzeylerini karşılaştırmak ve kariyer planlaması ile ilişkisini ortaya koymak amaçlı bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırmada öğrencilerin akademik beklenti düzeyleri oldukça yüksek ancak akademik memnuniyet düzeyleri daha düşük seviyede çıkmıştır. Çalışmada öğretim elemanlarının beklenti ve memnuniyet düzeylerinde önemli bir belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının öğrencilere adaletli ve eşit davranışlar sergilemesi, onları bir birey olarak dikkate alması ve derslere gereken özeni göstermesi akademik beklentilerin karşılanmasında öne çıkan memnuniyet göstergelerindedir. Ayrıca çalışmada eğitim programlarının öğrenci beklentilerini karşılayacak şekilde hazırlanmasının önemli bir sonuç olduğu ortaya çıkmıştır. Eğitim programlarının uygulamalı olarak planlanması, derslerin güncel konuları içermesi ve bu derslerin alanında uzman kişilerce yürütülmesi, yüksek beklentilerin karşılanmasında önemli değişkenler olarak memnuniyet düzeylerini de yükseltmektedir. Üzümcü Polat ve Alyakut (2017) da bu konuyla ilgili olarak akademisyenler perspektifinden turizm eğitimi değerlendirmişlerdir. Araştırma sonucunda Türkiye’de turizm eğitiminin daha çok teorik düzeyde verildiği, uygulamaların ve yabancı dilin yetersiz kaldığı, eğitim programlarının hazırlanmasında çeşitli sorunlarla karşılaşıldığı, akademik ve fiziki olanakların çoğu okulda yetersiz olduğu, sektör-akademi işbirliklerinin sürekliliğinin sağlanması gerektiği, stajın zorunlu olmasının iyi bir uygulama olmakla birlikte staj sürelerinin kısa olduğu gibi önemli hususlar açığa çıkarılmıştır.

Turizm eğitimi alan öğrencilerin sektördeki istihdam durumu ve kariyer beklentilerini araştıran da pek çok çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalardan birinde Aymankey ve Aymankey (2013), öğrencilerin turizm sektöründe iş bulma ve çalışma koşulları ile ilgili değerlendirmelerinde turizm sektörünü çalışma saatlerinin düzensiz, sektörde çalışmanın diğer sektörler göre daha yorucu, sosyal güvence imkânlarının yetersiz, tüm yıl çalışılabilecek bir iş bulmanın zor olduğu bir sektör olarak algılamakla birlikte sektörde çalışmanın eğlenceli ve zevkli gördükleri sonucuna ulaşmışlardır. Öğrenciler mezuniyet sonrası sektörde kariyer yapmayı düşünmekte ancak uzun süre çalışılabilecek bir sektör olarak görmemektedirler. Bununla birlikte araştırmanın bir diğer sonucu öğrencilerin sektörde yönetici pozisyonuna geleceklerine olan inançlarının olmasıdır. Benzer şekilde Üzümcü Polat vd. (2015) öğrencilerin turizm sektöründe sosyal güvence ve sosyal imkanların yeterliği ile ücretler konusunda olumlu bir yargıya sahip oldukları ve kariyer beklentileri açısından da sektörde hızlı yükselebileceklerine inandıkları ve uzun yıllar çalışmak istedikleri sonucuna ulaşmışlardır. Ulama vd. (2015) tarafından yürütülen çalışmada lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin, turizm endüstrisinin kendine özgü yapısından kaynaklanan olumsuzlukların farkında olmalarıyla birlikte genellikle olumlu algılara sahip olup kendi istekleriyle turizm eğitimi aldıkları ve çoğunun mezuniyet sonrasında çeşitli turizm işletmelerinde kariyer yapmayı istedikleri ortaya çıkarılmıştır. Akyol vd. (2018) ise meslek yüksekokulu öğrencilerinin hem mezun olduktan sonra sektörde çalışma konusunda hem de uzun yıllar sektörde çalışabilecekleri konusunda kararsız oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Aynı şekilde meslek yüksekokulu öğrencilerinin çoğunluğu yönetici pozisyonuna kadar yükselme konusunda kararsız yönünde görüş bildirmişlerdir. Yazarların çalışmasında meslek yüksekokulu öğrencilerinin ülkemizde turizm mesleğinin geleceğini olumlu görmekle birlikte mesleğin kurumsallaşması ve beklentileri karşılaması konusunda belirsizliklerin olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bilici ve Kutukız (2018) turizm eğitimi almış sektör çalışanlarının kariyer beklentilerini belirlemek amaçlı bir araştırma yürütmüşlerdir. Çalışmada kariyer beklentileri mesleki başarı, mesleki ilerleme, mesleki beklenti ve sektör değiştirme isteği olmak üzere 4 boyutta değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda turizm eğitimi almış sektör çalışanlarının turizm sektöründe kariyer beklentileri doğrultusunda ilerledikleri anlaşılırken mesleki başarı boyutunu etkileyen en önemli faktörün kariyer gelişimine önem vermeleri olmuştur. Eğitim aldıkları sektör dışında farklı bir sektörde kariyer yapma düşüncesi ise kariyer beklentilerindeki en az etkili faktör olarak belirlenmiştir.

Turizm eğitimiyle ilgili çalışmalarda en çok yoğunlaşılan konu öğrencilerin zorunlu staj uygulamasıyla ilgilidir. Aymankey vd. (2013), lisans düzeyinde turizm eğitimindeki staj uygulamasına öğrencilerin ve akademisyenlerin bakış açılarını belirlemek amaçlı bir araştırma yürütmüşlerdir. Çalışmada öğrencilerin zorunlu stajı önemli ve gerekli bir uygulama olarak gördükleri ve ayrıca staj süresinin daha uzun olması gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte hem öğrencilerin hem de akademisyenlerin ortak düşüncesi, stajyerlerin tam zamanlı çalışan personel ile aynı hak ve imkânlarla sahip olmadıklarıdır. Öğrenciler, staj deneyimlerinin sektörde çalışma isteklerini etkileyen bir unsur olması bakımından önemli görmektedir. Bu konuyla ilgili olarak Emir vd. (2010), önlisans öğrencilerinin staj öncesi ve sonrası görüşlerini karşılaştırmak amaçlı bir araştırma gerçekleştirmişler ve öğrencilerin staj öncesi ve sonrası görüşleri arasında anlamlı farklılıklar tespit etmişlerdir. Araştırmaya göre öğrenciler staj sonrasında yeni

uygulamaları ve gelişmeleri iş yaşamında görebilme, iş yaşamını yakından tanıyabilme, mesleki açıdan özgüveni artırma, yabancı dili geliştirmeye katkı, insan ilişkilerinde deneyim kazanabilme ve kariyer hedeflerine ulaşabilme gibi konularda daha olumsuz bir tavır sergilemişlerdir. Öğrencilerin staj uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yürüttükleri çalışmalarında Koç vd. (2014), öğrencilerin %18,3'ünün staj deneyiminden sonra sektörde kariyer yapmaktan vazgeçtiklerini açığa çıkarmışlardır. Bunun en büyük nedeni, öğrencilerin stajdan beklentileri ile memnuniyet düzeyleri arasında büyük farkların olmasıdır. Lisans öğrencilerinin beklenti düzeyleri daha yüksekken önlisans öğrencilerinin ise memnuniyet düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Yapılan çalışmalarda öğrencilerin stajla ilgili belirttikleri sorunlar arasında uzun çalışma saatleri, stajyerlere işgören gibi davranılması ancak işgörelere sağlanan ekonomik ve sosyal hakların tanınmaması, düşük ücretler, barınma sıkıntısı, yöneticilerin tutum ve davranışları yer almaktadır (Çelik ve Tuna, 2012; Davras ve Manap Davras, 2012; Gürdoğan ve Atabey, 2012; Karaman vd., 2012; Zengin ve Türkseven, 2012).

3. YÖNTEM

Bu çalışmada turizm alanında önlisans düzeyinde eğitim almaya başlayan öğrencilerin turizm eğitiminden beklentilerini ortaya çıkarmak amaçlı nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama yöntemi olarak görüşme tekniği seçilmiş ve yapılandırılmış görüşme tekniği aracılığıyla veri toplanmıştır. Yapılandırılmış görüşme, önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı biçimde saptanmasıdır. Sorular amaç doğrultusunda kimlik bilgileri ve konu bilgilerinden oluşmaktadır (Yurtseven vd., 2013: 36). Yapılandırılmış görüşmede amaç, görüşülen bireylerin verdikleri bilgiler arasındaki paralelliği ve farklılığı saptamak ve buna göre karşılaştırmalar yapmaktır (Brannigan, 1985'ten aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2011: 120).

Araştırmanın örneklemini Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Erdek Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği programına 2018-2019 Eğitim-Öğretim döneminde 2018-Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) ile yerleşen öğrenciler oluşturmaktadır. 2018 YKS yerleştirme sonuçlarına göre 41 kontenjanı bulunan Erdek Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği programına yerleşen 41 öğrencinin 32'si kayıt yaptırmış, daha sonra 4 öğrenci çeşitli nedenlerle kaydını sildirmiştir. Erdek Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği programı 2018-2019 Eğitim-Öğretim dönemine 17'si erkek, 11'i kadın olmak üzere 28 öğrenci ile başlamıştır.

Yapılandırılmış görüşmeler 25 Eylül 2018 tarihinde 23 öğrencinin katılımıyla yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında öğrencilere yöneltilen sorular şu şekildedir:

1. "Turizm" olgusu sizin için ne ifade etmektedir?
2. Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümünü tercih etme nedenleriniz nelerdir?
3. İyi bir turizm eğitimi nasıl olmalıdır? Turizm eğitiminden beklentileriniz nelerdir?
4. Stajdan beklentileriniz nelerdir? Stajın size hangi nitelikleri kazandırabileceğini düşünüyorsunuz?
5. Turizm sektöründeki kariyer hedefleriniz nelerdir?
6. Kariyer hedeflerinize ulaşmada iki yıllık turizm eğitimi yeterli görüyor musunuz?
7. Türkiye'de turizm sektörünün geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Görüşmelerden elde edilen verilerin içerik analizi ile çözümlenmesi gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi, yöntem olarak mevcut olan metinlerin nicel ve nitel boyutlarından hareketle mevcut olmayan yani bilinmeyen sosyal gerçeğin bazı boyut ve kesitlerine yönelik birtakım bulguları elde etmeyi amaçlamaktadır (Gökçe, 2006: 20). Elde edilen veriler tablolar aracılığıyla sunulmuştur.

4. BULGULAR

4.1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Dair Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin yaş ve cinsiyet açısından demografik özellikleri ile turizm eğitimi veren bir liseden mezun olup olmadıkları ve bir turizm işletmesinde iş ya da staj deneyimine sahip olup olmadıkları sorularına verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular sunulmuştur. Öğrencilerin demografik özelliklerine dair bulgular Tablo 1'de sunulmuştur. Tablo 1'den de görülebileceği gibi araştırmaya katılan 23 öğrencinin 14'ü erkek, 9'u kadındır ve yaş aralıkları 17 ile 47 arasında değişiklik göstermektedir. Öğrencilerin 6'sı turizm eğitimi veren bir liseden mezunken 9'u ise bir turizm işletmesinde iş ya da staj deneyimine sahip olduğunu belirtmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Turizm eğitimi veren bir liseden mezun olup olmadığı	Bir turizm işletmesinde iş ya da staj deneyimine sahip olup olmadığı
K1	20	Erkek	Hayır	Hayır
K2	18	Erkek	Hayır	Hayır
K3	20	Erkek	Hayır	Hayır
K4	20	Erkek	Hayır	Evet
K5	21	Erkek	Evet	Evet
K6	18	Kadın	Evet	Evet
K7	18	Erkek	Hayır	Hayır
K8	18	Kadın	Evet	Evet
K9	18	Kadın	Evet	Evet
K10	20	Erkek	Hayır	Hayır
K11	18	Kadın	Evet	Evet
K12	22	Erkek	Hayır	Evet
K13	17	Kadın	Hayır	Hayır
K14	19	Erkek	Hayır	Hayır
K15	21	Erkek	Evet	Evet
K16	19	Kadın	Hayır	Hayır
K17	18	Erkek	Hayır	Hayır
K18	20	Erkek	Hayır	Hayır
K19	18	Kadın	Hayır	Hayır
K20	47	Erkek	Hayır	Hayır
K21	17	Erkek	Hayır	Evet
K22	23	Kadın	Hayır	Hayır
K23	18	Kadın	Hayır	Hayır

4.2. Öğrencilerin “Turizm” Olgusuna Bakış Açıklarına Dair Bulgular

Öğrencilerin turizm olgusuna bakış açılarını ortaya çıkarmak için yöneltilen “Turizm olgusu sizin için ne ifade etmektedir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 2’de gösterilmektedir. Turizm olgusu öğrenciler için farklı çağrışımlara sahne olmaktadır. Öğrencilerin bir kısmı klasik bir turizm algısına sahip olup turizm olgusunu tatil, deniz, dinlenme, eğlenme gibi temalarla ifade etmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı turizm olgusunu ekonomik bir algıyla ifade etmiştir. Bazı öğrenciler turizmin ülke için önemli bir kazanç kaynağı olduğunu ve ekonomik fayda sağladığını belirtirken bazı öğrenciler ise turizmi iş imkânlarının çok olduğu bir sektör olarak ifade etmiştir. Öğrencilerin birçoğu turizmi hizmetle ilişkilendirerek turistlere iyi hizmet sağlanmasının memnuniyet düzeylerinin artmasına yol açacağı ve bunun da ekonomik faydaya dönüşeceği bilincine sahiptir. Bir kısım öğrenci ise turizmi kültürle ilişkilendirmiş, turizmi farklı kültürleri tanıma ve farklı kültürlerin birbirleriyle olan etkileşimleri şeklinde ifade ederek sosyolojik boyutuyla ele almışlardır.

Tablo 2. Öğrencilerin “Turizm” Olgusuna Bakışı

Soru	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Tema
Soru 1. “Turizm” olgusu sizin için ne ifade etmektedir?	Çeşitli bölgelerden gelenlerin bir arada bulunup kültürel özelliklerinden etkilenip birbirleriyle kaynaşmasıdır (K1).	Tatil
	İnsanların farklı kültürleri, farklı medeniyetleri öğrenmek için seyahat etmeleridir (K2).	Deniz
	Bir coğrafi bölgenin tarihi yerleri ve tatil yerlerinin değerlendirilmesidir (K3).	Dinlenme
	Kişilerin tatil yapmak, dinlenmek ya da sağlık amaçlı gittikleri yerlerde en iyi hizmeti verebilmek için yapılan her türlü çalışmalarıdır (K4).	Eğlence
	Ülkenin kazanç kaynaklarından biridir (K5).	Kazanç kaynağı
	Turizm turistik yerler ve mekânların olduğu bazı yerler ve eğlenceyi ifade etmektedir (K6).	Ekonomik fayda
	Ülkenin kendi halkına veya yabancı milletlere gerek barınma gerek yeme-içme konusunda ve gezi alanları için rahat bir hayat yaşama sunumudur (K7).	İş olanakları
	Farklı yerlere gidip görüp orası hakkında bilgi edinilmesidir (K8).	Hizmet
	Turizm bir hizmeti ifade ediyor benim için, çünkü mesela bir müze için bilet kesen personel de servis yapan bir personel de insanlara hizmet etmiş oluyor (K9).	Farklı kültürleri tanıma
	Ülkeye turist çekmek amacıyla yapılan ekonomik, kültürel çalışmalarıdır (K10).	
	Birçok dala ayrılan, insana birçok şey katan bir olgudur (K11).	
	Tatil amaçlı veya dinlenme amacıyla gidilen genellikle deniz kısımlarındaki şehirlerdir (K12).	

<p>ülkemize fayda getirir (K13). Gezilecek yerler, tatil yapılacak yerler, güzel mekânlar, deniz, eğlence ve kültürel yerlere gidip gezmektir (K14). Deniz-kum-güneş, kültür ve kış turizmi adı altında “hizmet sektörü”ne verilen isimdir (K15). Ülkenin güzel yerlerinin gezilmesi, gelen insanlara hizmet edilmesi ve aynı zamanda ülke güzelliklerinin tanıtılmasıdır (K16). Dinlenmek ve yeni kültürler tanımak gibi nedenlerle yapılan bir olgudur (K17). İnsanların gezip gördüğü, yeni kültürler öğrendiği bir olaydır (K18). Türkiye’nin bacasız sanayisidir... Türkiye’yi kalkındıran işlerin başında gelir (K19). En önemli reklam ve gelir kaynaklarından biridir (K20). Geniş bir iş yelpazesi olan bir sektördür (K21). Severek yapabileceğim bir iş ve para demek (K22). Birçok yerde iyi iş olanakları sunan bir sektör (K23).</p>	<p>Kültürel etkileşim</p> <p>Kültürel ve yerler</p>
--	---

4.3. Öğrencilerin Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümünü Tercih Etme Nedenlerine Dair Bulgular

Öğrencilerin Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümünü tercih etme nedenlerini ortaya çıkarmak için yöneltilen “Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümünü tercih etme nedenleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 3’te gösterilmektedir.

Bulgular, öğrencilerin çok büyük bir kısmının bölüme isteyerek geldiğini, meslek olarak turizmi sevdiğini ve bu işi severek yapabileceklerini düşündüklerini göstermektedir. Çok az sayıda öğrenci YKS puanı neticesinde bölüme geldiğini ya da beklemediği bir bölüm olduğunu beyan etmiştir. Öğrencilerin turizmi meslek olarak seçme nedenleri arasında en çok göze çarpan unsurun sektörde iş imkânlarının fazla olması ve dolayısıyla turizmin geleceği olan bir meslek olduğunu düşünmeleridir. Lisede aynı bölümü okumuş olan ve de sektörde iş/staj tecrübesine sahip olan öğrenciler bu mesleği sevdiğikleri için bu alanda eğitimlerini sürdürme kararı aldıklarını belirtmişlerdir. Turizm sektöründe “insan” unsurunun ön planda olması ve bu nedenle sosyalleşmeye imkân tanıyan bir sektör olması da öğrencilerin bu bölümü tercih etme nedenlerinden biridir. Farklı insanlarla tanışmak ve çevrelerini genişletmek için bölümü seçtiğini ifade eden öğrencilerin yanı sıra iş/staj tecrübelerinde sosyalleşme imkânı bulduklarını belirten öğrenciler de mevcuttur. Turizm sektörünün kendilerini geliştirebilecek fırsatları içerdiğini düşünen öğrencilerin olduğu da yine bulgulardan anlaşılmaktadır. Bazı öğrenciler bu gelişim alanlarına bir örnek olarak yabancı dil öğrenmeyi göstermişlerdir.

Tablo 3. Öğrencilerin Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümünü Tercih Nedenleri

Soru	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Tema
Soru 2. Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümünü tercih etme nedenleriniz nelerdir?	Gezmeyi çok seviyorum ve ailem ticaretle uğraştığı için ilgi alanıma giriyor (K1).	
	Farklı insanlarla tanışmak ve onlarla anlaşabilmek istiyorum (K2).	İş imkânlarının fazla olması
	En büyük sebebi bu mesleğe duyduğum ilgi ve alakadır. Turizm sektörünün bana kültür ve hayata dair çok bilgi katacağını düşünüyorum. Kendimi geliştirebileceğim en iyi meslek (K3).	Mesleği sevme
	Uzun süredir bu meslekte çalışıyor olmam ve işimi severek yapmam (K4).	
	Hizmet sektörü ve güzel bir bölüm olması ve kendinden bir şeyler katabilmenin mutluluğudur (K5).	Turistik destinasyonda yaşama
	Turizm sayesinde içe kapanıklığımı yendiğim ve arkadaş çevresi edindiğimden dolayı bu bölümü severek isteyerek geldim (K6).	
	Farklı yerler görmek, gezmek ve sevdiğim işi yapmak (K7).	Farklı insanlarla tanışmak
	Meslek lisesi çıkışlıyım, açıcılık okudum. Bu bölüme kendimi daha yakın bulduğum için tercih ettim (K8).	Sosyalleşme
	Ben açıcılık mezunuyum, normalde açıcılıkta devam etmek istiyordum fakat staj yapınca pek fazla ilgim kalmadı. Turizm bölümünü seçtim (K9).	Yabancı dil
	Geleceği olan bir bölüm olduğunu düşünüyorum (K10)	
	Bu bölümü bir mesleğim olsun diye değil de severek yaptığım bir mesleğimin olmasını istediğim için tercih ettim (K11).	Puan
	Yaşadığım şehirde turizm yaygın olduğu için (K12).	
	Turistlerle çalışmak, çevremi genişletmek ve İngilizceyi iyi öğrenmek için (K13).	Lisede aynı bölümü okuma
	Puanımın yettiği bölümlerden biriydi. Araştırdığımda önü açık bir bölüm olduğunu öğrendiğim için tercih ettim (K14).	
Lisede aynı bölümden mezun olduğum için (K15).		
İş imkânları ve dersleriyle ilgi alanım olduğunu düşündüğüm için seçtim (K16).		
Puan (K17).		

Sevdiğim bir bölümdü, o yüzden burayı seçtim (K18).
 İş imkânlarının çok olması (K19).
 Hem gelen turistlere yaklaşım hem de iş imkânı açısından önem arz etmektedir (K20).
 Beklemediğim bir bölümdü (K21).
 Kendimi burada hayal etmişim. Birçok tercihim de zaten turizmdi. Kendime yakın hissediyorum (K22).
 İş olanaklarının fazla olduğunu düşündüğüm için tercih ettim (K23).

4.4. Öğrencilerin Turizm Eğitimiyle İlgili Görüşlerine ve Beklentilerine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin turizm eğitimiyle ilgili görüşlerini ve beklentilerini ortaya çıkarmak için yöneltilen “Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümünü tercih etme nedenleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4’te gösterilmektedir.

Öğrencilerin çok büyük bir kısmı bu soruya uygulamalı eğitim olmalı şeklinde cevap vermişlerdir. Öğrenciler salt teorik bilginin yeterli olmadığını ve iş hayatına atıldıklarında bocalamamaları için teorik bilginin uygulamayla desteklenmesi gerekliliği bilincine sahiptir. Lisede turizm eğitimi almış olan bazı öğrenciler sadece teorik bilginin verildiğini ve bu nedenle staja başladıklarında aslında hiçbir şey bilmediklerini fark ettiklerinden bahsetmişlerdir. Uygulamalı eğitimin yanı sıra birçok öğrenci sektörde yabancı dilin en gerekli unsurlarından biri olduğunu belirtmiş ve bu nedenle okulda aldıkları İngilizce dersinin çok önemli olduğuna değinmişlerdir. Bazı öğrenciler sadece İngilizcenin yeterli olmadığını ve bunun başka yabancı dillerle desteklenmesi gerektiğini düşünmektedirler. Öğrencilerden bazıları eğitimcilerin de bu süreçte önemli bir rolü olduğuna değinmişlerdir. Sektör deneyimine sahip ve kültürlü eğitimcilerin öğrencileri sıkmadan eğlenceli bir şekilde gerekli bilgileri aktarmalarının turizm eğitiminde önemli olduğu ortaya çıkan bulgulardan biridir. Öğrenciler sektöre atıldıklarında karşılaşacakları her türlü güncel mesleki bilgiler donatılmayı turizm eğitiminden beklentileri arasında sıralamışlardır. İyi bir turizm eğitiminin sektörden kopuk olmadan sektörle okul arasında yapılacak çeşitli işbirlikleriyle zenginleştirilmesini istemektedirler. Bulgulardan anlaşılan önemli bir nokta öğrencilerin çoğunun sektör deneyiminin çok gerekli bir unsur olduğu kavramış olmalarıdır. Bazı öğrenciler kendilerini geliştirmek adına yurtdışı eğitim fırsatlarının sunulmasına da beklentileri arasında yer vermişlerdir.

Tablo 4. Öğrencilerin Turizm Eğitimiyle İlgili Görüşleri ve Beklentileri

Soru	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Tema
Soru 3. İyi bir turizm eğitimi nasıl olmalıdır? Turizm eğitiminden beklentileriniz nelerdir?	Ufkumuzu aydınlatacak yeni bilgiler, yeni hayatın ışığına sürükleyen şeyler olmalı (K1).	
	Birebir dersleri uygulamakla daha iyi bir turizmci olabiliriz. İyi bir turizmci en az 4 yabancı dili bilmelidir (K2).	Uygulamalı eğitim
	Deneyimli ve kültürlü eğitimcilerle işimiz daha kolay ve güzeldir. Derslerin teori kısmından çok uygulamalı olması yararlı olur (K3).	Yabancı dil
	Öğrenciyi turizmin herhangi bir bölümünde en iyi şekilde çalışabilecek ve yönetebilecek bilgi ve donanımla doldurmak (K4).	Eğitimciler
	Kişinin kendini en alt kademedен başlayarak geliştirmesidir (K5).	Sektörel bilgiler
	İnsanları eğlendirirken de yeni bilgiler ve tecrübeler edinmesini sağlamak (K6).	Tecrübe
	Kişinin çalıştığı yerde kendini en iyi şekilde temsil etmesi demek aynı zamanda ülkesini de temsil etmesi demektir. Bu yüzden işini severek yapan güler yüzlü personel bu işte ilerleyebilir (K7).	Yurtdışı eğitim imkânları
	Öğrencileri sıkmadan uygulamalı derslerle eğlenceli ve daha bilgili şekilde olmalıdır (K8).	Sektör işbirlikleri
	Sadece sınıfta değil arada uygulamalar da olmalı (K9).	
	Dil eğitimi ve staj (K10)	
Turizm işletmelerinin içinde bizzat var olarak iyi turizmci olabiliriz. Yurtdışı eğitim imkânlarının artırılması da iyi turizmci yetiştirildiği anlamına gelir (K11).		
Sözel ders olmadan uygulamalı şekilde anlatılmalıdır (K12).		
Turizmde dil bilmek çok önemli, o yüzden İngilizce dersimiz çok önemli. Başka yabancı dil dersleri de eklense çok güzel olurdu, mesela Almanca, Rusça, Fransızca (K13).		
Uzaktan eğitim olmamalı diye düşünüyorum (K14).		
Lisede uygulama yapılmadığından stajda hiçbir şey bilmediğimizi fark etmiştik. O yüzden uygulama kısmına ağırlık verilmelidir (K15).		
Mutlaka uygulamalı derslerle her şey birebir gösterilerek yapılmalıdır (K16).		

İyi bir turizm eğitimi uygulamalı olmalı (K17).
 İyi bir turizmci olması gereken dildir. Burayı bitirdiğimde iyi bir dil biliyor olmayı istiyorum (K18).
 Sektörle iç içe, daha işlevsel, kendimizi daha iyi tanıtabileceğimiz ve gösterebileceğimiz bir eğitim olmalıdır (K19).
 İyi bir turizm eğitimi uygulamaya yönelik, yerinde gözlemlenerek olmalıdır (K20).
 Turizmcinin en az 2 yabancı dili bilmesi gerekir. Çalışmak istediği departmanlar için dersler verilmelidir (K21).
 Bol uygulamalı olmalıdır. Böylece mesleği daha iyi kavrayabilir, alıştırma yapabiliriz (K22).
 Uygulamalı derslerle daha akılda kalabileceğini düşünüyorum. Eğitimden beklentim bize en çok gelir kazandıran, bizi geliştirebilen şeyleri en güzel ve kolay biçimde öğrenmek (K23).

4.5. Öğrencilerin Staj Uygulamasından Beklentilerine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin staj uygulamasından beklentilerini ortaya çıkarmak için yöneltilen “Stajdan beklentileriniz nelerdir? Stajın size hangi nitelikleri kazandırabileceğini düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 5’te gösterilmektedir.

Bulgular, öğrencilerin tamamının zorunlu staj uygulamasını mesleki gelişimleri adına gerekli bir uygulama olarak gördüklerini göstermektedir. Öğrencilerin büyük kısmı staj uygulamasını okulda öğrendikleri bilgileri pekiştirme imkânı vermesi açısından gerekli görmektedir. Turizme ilişkin mesleki bilgileri bir turizm işletmesinde uygulamalı olarak öğrenme fırsatıyla deneyim sahibi olacaklarını ve böylece iş hayatında da daha başarılı olacaklarını düşünmektedirler. Stajın sadece mesleki anlamda bir deneyim kazandırma anlamında değil kişisel anlamda da fayda sağlayacağını ifade eden görüşler de mevcuttur. Bazı öğrenciler staj uygulamasında insan ilişkilerini geliştirme fırsatı bulacaklarını ve böylece iş yaşamındaki iletişim becerilerini de ilerleteceklerini düşünmektedirler. İş hayatının bir hazırlığı olarak gördükleri stajın sorumluluk duygusunu kazandırma bakımından faydalı olacağını düşünen görüşler de bulunmaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Staj Uygulamasından Beklentileri

Soru	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Tema
Soru 4. Stajdan beklentileriniz nelerdir? Stajın size hangi nitelikleri kazandırabileceğini düşünüyorsunuz?	Turistleri nasıl memnun ederim, işimi en iyi nasıl yaparım konularında beni etkileyebilir. Sorumluluk duygumuzu geliştirip hayatın zorluğunu bize tanıtır (K1).	Sorumluluk duygusunu geliştirme
	İlk stajım olacağı için çok şeyler öğrenebileceğimi düşünüyorum (K2).	
	Deneyim sahibi olmamız için gerekli. Burada öğreneceğimiz bilgiler iş hayatında daha başarılı olmamızı sağlar (K3).	
	Öğrencinin edindiği bilgileri pekiştirmesini ve uygulamalı olarak öğrenmesini, tecrübe edinmesini sağlar (K4).	Deneyim sahibi olma
	Bölüm hakkında bilgi sahibi olup pratik kazanmaktır(K5).	
	Oteldeki bölümlerin kolay ve zor yanlarını bize tanıtabilir. Tecrübe kazandırır (K6).	Bilgilerin pekiştirilmesi
	Yaptığımız işi ilerletme yönünde etkili olacaktır. Profesyonelleşme sağlar (K7).	
	Stajdan beklentim okulda öğrendiklerimi pekiştirebileceğim ve iyi bir turizmci olmamı sağlayacak bir ortam olmasıdır (K8).	Uygulama imkânı
	Beklentim okuduğum bölümle alakalı bir yerde staj görmek. Tecrübe, pratiklik ve insanları daha iyi anlamamı kazandıracığını düşünüyorum (K9).	
	Bilgi ve tecrübe kazandıracığını düşünüyorum (K10)	Kişisel ilişkilerin geliştirilmesi imkânı
Staj tecrübe katıyor. Öğrendiklerimizi uygulamalı olarak pekiştiriyor, öğrenmediklerimizi öğreniyoruz. İş ortamını ve konukla iletişimi öğreniyoruz (K11).		
Daha iyi konuşma, diyalog kurma, saygı ve hizmetten gocunmamayı öğretebilir (K12).	İş hayatında başarılı olma	
Çok şey öğrenip tecrübe kazanacağız. Turistlerde çalışıp pratik yapacağız (K13).		
Otelciliğin içine girip bizzat yaşayıp görmenin faydalı olacağını düşünüyorum (K14).	İş hayatında başarılı olma	
İşin en temelini öğrenmemizi sağlayacağını düşünüyorum (K15).		
Beklentim öğrendiklerimi pekiştirerek işi tam olarak kavramaktır. İş yerindeki disiplini, çalışma ortamını, kendimi geliştirmeyi öğretebilir (K16).	İş hayatında başarılı olma	
Pratik bilgi ve becerileri öğrenmek ve uygulamak (K17).		
Kendimizi deneme imkânımız olacağını düşünüyorum (K18).	İş hayatında başarılı olma	
Meslekle alakalı her şeyi çalışarak, öğrenerek, yaşayarak görmek (K19).		
Staj, öğrendiklerimizi yerinde görmek, eksileriyle artılarıyla değerlendirmektir (K20).	İş hayatında başarılı olma	
İşin mutfağına girmek her zaman iyidir. Ancak sadece getir-götür işleri yaptırıp		

hiçbir bilgi ve beceri katmayan işletmeleri hariç tutuyorum (K21).
Kaliteli, işi iyi öğrenebileceğim bana tecrübe kazandırabilecek bir yer olmalı (K22).
Tecrübe edinmemizi ve işimizde daha başarılı olabilmemizi sağlar (K23).

4.6. Öğrencilerin Turizm Sektöründeki Kariyer Hedeflerine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin turizm sektöründeki kariyer hedeflerini belirlemek için yöneltilen “Turizm sektöründe kariyer hedefleriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin Turizm Sektöründeki Kariyer Hedefleri

Soru	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Tema
Soru 5. Turizm sektöründe kariyer hedefleriniz nelerdir?	Değişik dilleri öğrenmeyi ve ticaret hayatına atılmayı istiyorum. Kariyer yaparak karakterimizi geliştirmek, iyi bir işyeri açıp iyi turlar düzenlemek istiyorum.(K1).	Kendi iş yerini açmak
	İlk başta zor olsa da kendimi iyi bir otel işletmecisi olarak görüyorum. bu konuda daha iyi olursam kendi otelimi açmayı düşünürüm (K2).	Yabancı dil öğrenmek
	Bu sektörün en üst kademesine ulaşabilmek (K3).	Yönetici pozisyonuna gelmek
	Kendi işyerimi açmak ve bu işyerini en iyi şekilde hizmet vererek işletmek (K4).	İyi bir otelde çalışmak
	İşletme açmak (K5).	Sektörel deneyim kazanmak
	Turizm bölümlerinin her birinde çalışarak tecrübe edinmek, kendime ait küçük bir işyeri açmak (K6).	Aşçılık öğretmeni olmak
	Güzel bir otelde çalışmak (K7).	
	Şimdilik pek bir hedefim yok (K8).	
	Meslek liselerinde aşçılık öğretmeni olmak istiyorum (K9).	
	İlk hedefim 3-4 dil öğrenmek. Sonra otel müdürü olup yurtdışına çıkmak ve dünyadaki farklı turizm kültürlerini öğrenip kendi ülkemde ilerlemek istiyorum (K10)	
	Aşamalı bir şekilde son durak olarak işletme sahibi olmak istiyorum. En alt kademededen başlayarak turizm sektöründe bilgili ve başarılı bir işletme sahibi olmak istiyorum (K11).	
	Mekân açmak (K12).	
	3-4 sene resepsiyonda çalışmak istiyorum. Sonra başka planlarım var (K13).	
	Kariyer hedefimi henüz belirlemedim ama en iyi yere kadar ilerlemek istiyorum (K14).	
	Gelinebilecek en üst mevki (K15).	
Bu üniversiteden çıkıp çok iyi yerlere gelen birçok öğrenci duydum. Kariyer hedefimde hosteslik veya aşçılık var. Herhangi birine ulaşmayı hedefliyorum (K16).		
Turizmde çalışmayı düşünmüyorum (K17).		
İyi bir otelde mutfak şefi ya da müdür olmak gibi hedeflerim var (K18).		
İşletme sahibi olmak (K19).		
Yurtdışında iyi otellerin birinde resepsiyonda çalışmak isterim (K21).		
En alt seviyeden başlamış olsam bile başarılı olup otel işletmecisi olmak istiyorum. Kendime ait bir yer olmasını da isterim (K22).		
Sektörde kendimi geliştirerek çalışmak (K23).		

Bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin çok büyük bir kısmının mezuniyet sonrasında turizm sektöründe çalışmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Turizm sektöründe çalışmayı düşünmeyen ya da bir süre çalışıp sonra başka sektörlerle geçmek isteyen öğrencilerin sayısı oldukça azdır. Öğrenciler iyi bir otel işletmesinde her alanda deneyim kazanıp yükselmeyi hedeflemektedir. Otel işletmesinde yönetici pozisyonunda kendini görmek isteyen öğrencilerin sayısı epey fazladır. Bununla birlikte verilen ifadelerden çıkan dikkat çekici bir sonuç öğrencilerin iyi bir turizm işletmesinde deneyim kazandıktan sonra kendi işletmelerini açmak istemeleridir. Birçok öğrenci bu kariyer hedefini en son basamak olarak görmektedir. Bununla birlikte yurtdışı deneyimi kazanmak, yabancı dilini geliştirmek ve turizm eğitimi veren kurumlarda öğretmen olarak görev almak da belirtilen kariyer hedefleri arasındadır.

4.7. Öğrencilerin İki Yıllık Turizm Eğitimiyle İlgili Görüşlerine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin iki yıllık turizm eğitimiyle ilgili görüşlerini ortaya çıkarmak için yöneltilen “Kariyer hedeflerinize ulaşmada iki yıllık turizm eğitimi yeterli görüyor musunuz?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 7’de gösterilmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu iki yıllık turizm eğitimi sadece başlangıç olarak düşünmekte ve turizm sektöründe daha iyi yerlere gelebilmek için önlisans eğitimini yeterli görmemektedir. İki yılın sonunda Dikey Geçiş Sınavına (DGS) hazırlanarak lisans eğitimine geçmek istediğini belirten öğrenciler çoğunluğu oluşturmaktadır. Bununla birlikte sadece iki yıllık eğitimin yeterli olmadığını ve bu eğitimi

mutlaka sektörün iyi işletmelerinde farklı departmanlarda çalışarak pekiştirmek gerektiğini düşünen öğrenciler de mevcuttur. Bazı öğrenciler ise turizm sektöründe deneyimin eğitimden daha ön planda olduğunu savunarak sektörde deneyim sahibi olunması ve yabancı dilin de yeterli olması durumunda önlisans ve lisans arasında bir fark olmadığını dile getirmişlerdir.

Tablo 7. Öğrencilerin Önlisans Turizm Eğitimiyle İlgili Görüşleri

Soru	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Tema
Soru 6. Kariyer hedeflerinize ulaşmada iki yıllık turizm eğitimi yeterli görüyor musunuz?	Hayır, daha çok tecrübe ediniş, iletişiminin daha güçlü olmasını istiyorum (K1).	Dört yıla tamamlanmalı Daha çok tecrübe edinilmeli İki yıllık eğitim yeterli Deneyim sahibi olmak yeterli
	Bu iki yıl bana sadece başlangıç olacak. Buradan dört yıllık turizm fakültesine tamamlayıp sonra da yüksek lisans yapmak istiyorum (K2).	
	Evet, iş hayatında kendini geliştirebilirsen iki veya dört yılın pek bir önemi olduğunu düşünmüyorum (K3).	
	Turizm sektöründe gerçek hedefleri olan kişilere iki yıllık eğitimin yetersiz kalacağını düşünüyorum (K4).	
	Yetersiz, en az dört yıllık olması gerekir (K5).	
	Görmüyorum, o yüzden dikey geçiş sınavıyla dört yıllığa tamamlamak istiyorum (K6).	
	Hayır, dört yıllık daha iyi olur (K7).	
	Şimdilik bu iki yıllık eğitimin bana yeteceğini düşünüyorum (K8).	
	Hayır, önce dört yıllığa tamamlayacağım. Daha sonra yükselebildiğimce yükselmeye çalışacağım (K9).	
	Hayır, görmüyorum (K10).	
	Hayır, turizm eğitimi sadece okulda olacak bir şey değildir. Tecrübe edinmek, daha fazla işletmede bulunmak gerekmektedir (K11).	
	Hedeflediğimiz yolun önünü açabilir. İki yıllıkla dört yıllık arasında çok fark görmüyorum (K12).	
	Bence turizmde dil bilmek önemli. Eğer İngilizcen iyiyse ve başka diller de öğrenirsen yeterli olacağını düşünüyorum (K13).	
	Yeterli olmayacağını düşünüyorum. Çünkü artık herkes üniversite mezunu olabiliyor. Dört yıllık olursa iş imkânının daha çok artacağına inanıyorum (K14).	
	Hayır, dört yıla tamamlamayı planlıyorum (K15).	
	Tam anlamıyla yeterli görmüyorum. Bu yüzden iki yılı dört yıla tamamlayacağım (K16).	
	Daha iyi bir alternatifim olmadığı için evet (K17).	
	İyi bir yerlere gelmek istiyorsak bence yetmeyecektir (K18).	
	Hayır, görmüyorum (K19).	
	Eğitim uygulamalı olursa kısmen yeterli. Aksi takdirde turizm devamlı gelişen ve büyüyen bir sektör olduğundan hiçbir zaman yeterli olmayabilir (K20).	
	Bence yeterli (K21).	
	Maalesef görmüyorum. Eğer başarılı olursam 4 yıllığa tamamlamayı düşünüyorum (K22).	
	Yeterli bir eğitim olduğunu düşünmüyorum. Kendimi ne kadar geliştirsem o kadar daha iyi olacağımı düşünüyorum (K23).	

4.8. Öğrencilerin Türkiye’de Turizm Sektörünün Geleceğiyle İlgili Görüşlerine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin Türkiye’de turizm sektörünün geleceği hakkındaki görüşlerini ortaya çıkarmak için yöneltilen “Türkiye’de turizm sektörünün geleceğini nasıl görüyorsunuz?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 8’de gösterilmektedir. Veriler analiz edildiğinde Türkiye’de turizm sektörünün mevcut durumu ve geleceği hakkında olumlu bir bakış açısına sahip olan öğrencilerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin bu sektörde gelecek kaygısı taşımadıklarının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Bununla birlikte öğrenciler Türkiye’de turizm sektörünün daha iyi bir konumda bulunabilmesi için bazı gerekliliklerden de bahsetmişlerdir. Örneğin bazı öğrenciler Türkiye’de çoğu kaynağın değerlendirilemediğini, sadece belli destinasyonlardaki deniz-kum-güneş üçlüsüne odaklanıldığını ve yenilikler yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bir başka gereklilik olarak dile getirilen konu sektördeki personeldir. Öğrenciler turizm sektöründe insan unsurunun önemini kavramış ve ancak eğitilmiş, turiste nasıl davranılmasını bilen personel ile sektörün daha iyi olacağını öne sürmüşlerdir. Benzer şekilde işletme sahipleri ve turistik bölgelerdeki yerel halkın da eğitilmesi gerektiğini savunan görüşler de mevcuttur.

Tablo 8. Öğrencilerin Türkiye’de Turizm Sektörünün Geleceğiyle İlgili Görüşleri

Soru	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Tema
Soru 7. Türkiye’de turizm sektörünün geleceğini nasıl görüyorsunuz?	Türkiye şu an turizmde iyi bir yerdedir. Gelecekte de dünya çapında Türkiye turizm ülkesi olarak çok iyi bir şekilde devam edecektir (K2).	Türkiye turizmi iyi bir noktada
	Ülkemizin tarihi yerleri ve tatil yerlerinin çok güzel olduğunu düşünüyorum. Fakat biz bunları iyi değerlendiremiyoruz, geleceğini iyi görmüyorum (K3).	Turizm sektörünün geleceği iyi
	Turizm sektörünün daha fazla ilgi gösterilip geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum (K4).	
	Turizm sektörünün zamanla gelişeceğini düşünüyorum (K6).	
	Gidişat güzel ama her personelin güler yüzlü ve saygılı olması gerekiyor (K7).	Çoğu turistik kaynağın değerlendirilememesi
	Biraz karışık, ülkelerle olan anlaşmazlıklar, zamlar vs. Umarım çok iyi olur (K9).	
	Verilere bakılırsa ilerleyeceğini düşünüyorum ama ekonomik ve siyasal farklılıklar olmadan (K10).	Sektörde çalışan personelin davranışları önemli
	Ülkemizde turizm adına çalışmalar, yenilikler yapılırsa ve bakış açıları geniş, üretken turizmciler yetiştirilirse sektörün ilerleyeceğini düşünüyorum (K11).	Daha iyi turizmciler yetiştirilmeli
	Türkiye’de turizmin geleceğini mükemmel görüyorum. Antalya, Kapadokya, Bodrum, İstanbul gibi şehirlere turistler çok gelmektedir ve buradaki otellerde hizmet çok iyi (K13).	
	Türkiye’de turizm kötü değil, daha da ilerleyeceğine inanıyorum (K14).	Yerel halkın ve işletmecilerin bilgisi ve eğitimi önemli
	Yerel değil global düşünmeli. Çağın gerektirdiği her şeyin farkında olursak geleceğinin parlak olabileceğini düşünüyorum (K15).	
	Ülkemizin turizme açık bir ülke olduğunu, güzel birçok yeri bulunduğunu ve bunu her sene daha çok geliştirdiğini, ileride daha da iyi olacağını düşünüyorum (K16).	Yenilikler yapılmalı
	Türkiye’de turizmin her zaman iş yapacağını düşünüyorum (K17).	
Her yıl turizmde iyi bir ilerleme kaydediyoruz (K18).		
Türkiye’de turizm sektörünün gittikçe ilerlediğini ve ilerleyeceğini düşünüyorum (K19).		
Halkımız ve işletme sahipleri iyi bilgilendirilip eğitimle desteklenirse dünyanın bir numaralı yeri olabilir (K20).		
Değerlendirilmeyen birçok turistik mekânımız var. Bunların güvenliği ve zenginleştirilmesi yapılmadığı sürece sadece Bodrum’da denize giren turistler kalacak (K21).		
Ekonomi sürekli değişse de Türkiye’ye ilgi çok fazla. Turist olarak gelen sayı her geçen gün yükseliyor. Hem tatil için olsun hem kültürel gezi için olsun sevilen bir ülke. Ben geleceğinin aydınlık olduğunu düşünüyorum (K22).		
Sürekli gelişen bir sektör olduğunu, iyi bir geleceği olduğunu düşünüyorum (K23).		

5. SONUÇ

Emek-yoğun bir nitelik taşıyan turizm sektöründe çalışanların sektörün gerektirdiği bilgi ve beceriler açısından donanımlı olması şüphesiz iyi bir turizm eğitimiyle mümkün olmaktadır. Öğrencilerin sektörde başarılı olabilmeleri için işlerini severek yapmaları ve ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanması önemlidir. Bu çalışmada nitel bir araştırmayla Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümüne yerleşerek turizm eğitimi almaya başlayan önlisans öğrencilerinin turizm eğitiminden beklentilerini açığa çıkarmak amaçlanmıştır.

Öğrencilerin turizm olgusuna bakış açısına ve bölümü tercih etme nedenlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin turizm sektörünün kapsamı hakkında bilgi sahibi oldukları ve çok büyük kısmının bölümü isteyerek ve sektörün gerektirdiği özelliklerin bilincinde olarak tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Bu durum paralel olarak öğrencilerin kariyer beklentilerini de olumlu olarak etkilemektedir. Öğrencilerin büyük kısmı sektörel deneyim kazanarak yönetici pozisyonuna kadar yükselmeyi hedeflemektedirken bir kısmı da deneyim kazandıktan sonra kendi işyerlerini açmayı istemektedir. Bölümü isteyerek tercih eden öğrencilerin sektörde uzun vadeli kariyer hedefleri arasındaki bu doğrusal ilişki, literatürdeki önceki çalışmaların sonuçlarını da destekler niteliktedir (Aymankey ve Aymankey, 2013; Ulama vd., 2015; Üzümcü Polat vd., 2015). Öğrencilerin bir kısmı kariyer hedeflerine ulaşma noktasında önlisans eğitimini lisans eğitimine tamamlamayı gerekli görmektedir. Ancak sadece eğitimin kariyer hedeflerine ulaşmada yeterli olmadığını bunun mutlaka sektörel deneyimle desteklenmesinin de gerekli olduğunu düşünmektedirler. Çalışmadan çıkan bir diğer sonuç, Aymankey vd.’nin (2013) çalışmasından çıkan sonuca benzer şekilde öğrencilerin zorunlu staj uygulamasını kendi gelişimleri için gerekli görmeleridir. Öğrencilerin büyük kısmının daha önce turizm eğitimi almamış olduğu ve bir turizm

işletmesinde iş/staj deneyimine sahip olmadığı göz önüne alınırsa kendi kariyer hedefleri doğrultusunda staj uygulamasını gerekli görmeleri sektörün gerektirdikleri konusunda bilinçli olduklarını göstermektedir.

Öğrencilerin turizm eğitiminden beklentilerine yönelik görüşler incelendiğinde en dikkat çekici sonuç öğrencilerin turizm eğitiminde uygulamalı eğitimin ağırlıkta olması konusunda hemfikir olmalarıdır. Daha önceden turizm eğitimi almış öğrenciler uygulamalı eğitimin yetersizliğinden dolayı stajda çok zorlandıklarına dair görüş bildirmişlerdir. Benzer şekilde öğrenciler sektörde yabancı dilin de gerekliliği konusunda farkındalığa sahiptir. Hatta bazı öğrenciler eğitim sürecinde bir yabancı dilin yeterli olmadığını belirterek ikinci yabancı dilin de verilmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Turizm eğitiminin en önemli gerekliliği sektörle ilgili teorik bilgilerin uygulamalı eğitimle desteklenmesi ve böylece öğrencilerin sektöre hazırlanmalarını sağlamaktır. Bununla birlikte yabancı dilin gerekliliği de tartışılmazdır. Ancak iki yıllık bir turizm eğitiminde yabancı dil için ayrılan haftalık ders saatleri çoğu zaman öğrencilerin bu dili gerektiği şekilde öğrenmeleri açısından yetersiz kalabilmektedir. Üzümcü ve Alyakut (2017) çalışmalarında Türkiye’de turizm eğitimi veren kurumlarda görev yapan çeşitli düzeylerdeki akademisyenlerle nitel bir araştırma gerçekleştirmişler ve çalışmada turizm eğitiminin daha çok teorik düzeyde verildiği, uygulama alanlarının yetersiz olduğu, yabancı dil eğitiminin yetersiz kaldığı sonucuna ulaşmışlardır. Turizm eğitimi veren önlisans programlarında yabancı dil eğitimi daha iyi hale getirmek için yabancı dil hazırlık sınıfının olması öğrencilerin sadece yabancı dile yoğunlaşarak daha iyi öğrenmeleri konusunda bir fayda sağlayabilir. Uygulama alanlarının yetersizliği sorunu da kısa vadede sektördeki işletmelerle yapılacak daha etkin işbirlikleri ile çözülebilir. Bölgede faaliyet gösteren otel işletmelerinde bazı derslerin uygulamalı olarak gerçekleştirilmesi öğrencilerin ufkunu açmasını sağlayabilir ve edindiği teorik bilgileri pratiğe dönüştürme konusunda yardımcı olabilir.

Bu çalışmada turizm eğitimi almaya yeni başlayan öğrencilerin turizm eğitiminden beklentileri araştırılmış, öğrencilerin genellikle sektöre karşı olumlu bir tutum içinde oldukları ve turizm eğitimini kariyer hedefleri doğrultusunda önemli bir basamak olarak görüp bilinçli bir tercih yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Nitel bir araştırma özelliği taşıyan çalışmada ulaşılan bu sonuçlar, nitel araştırmaların doğası gereği diğer kurumlardaki öğrenciler açısından genelleme amacı taşımamaktadır. Ancak bu sonuçların öğrencilerin sahip oldukları olumlu tutumun staj sonrası veya mezuniyet sonrası farklılaşıp farklılaşmadığını araştıran çalışmalarla geliştirilmesinin, öğrencilerin turizm eğitiminden memnuniyet düzeylerini belirlemek açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akyol, C., Oğan, E. ve Oğan, Y. (2018). Turizm eğitimi alan üniversite öğrencilerinin mesleki beklentileri ve sosyo-ekonomik profilleri üzerine bir araştırma. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 17(2), 648-665.
- Avcıkurt, C., Deveci, B. ve Türkmen, S. (2012). Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu (BTİÖYO) mezunlarının turizm sektöründeki istihdam profili. *Turizm Eğitimi Konferansı – Tebliğler (17-19 Ekim 2012, Ankara)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 109-119.
- Aymankuy, Y., Tetik, N., Girgin, G. K. ve Aymankuy, Ş. (2013). Lisans düzeyinde turizm eğitimindeki staj uygulamasına öğrenci ve akademisyenlerin bakışları (BTİÖYO’da uygulama). *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 101-128.
- Aymankuy, Y. ve Aymankuy, Ş. (2013). Turizm işletmeciliği eğitimi alan öğrencilerin turizm sektöründeki istihdamla ilgili görüşleri ve sektördeki kariyer beklentileri (Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu örneği). *Akademik Bakış Dergisi*, 35, 1-21.
- Baltacı, F., Üngüren, E., Avsallı, H. ve Demirel, O. N. (2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin eğitim memnuniyetlerinin ve geleceğe yönelik bakış açıların belirlenmesine yönelik bir araştırma. *International Journal of Alanya Faculty of Business*, 4(1), 17-25.
- Bilici, H. ve Kutukız, D. (2018). Turizm eğitimi alanlara dair kariyer beklentileri: Fethiye ilçesinde bir araştırma. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 5(3), 23-35.
- Boylu, Y. ve Arslan, E. (2014). Türkiye’deki turizm eğitiminin rakamsal gelişmeler açısından değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 1, 79-97.
- Çelik, S. ve Tuna, P. F. (2012). Turizm öğrencilerinin staj sorunları ve çözüm önerileri. *Turizm Eğitimi Konferansı – Tebliğler (17-19 Ekim 2012, Ankara)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 270-278.

- Çuhadar, M. ve Çetintürk, İ. (2016). Ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyere yönelik algıları: Süleyman Demirel Üniversitesi örneği. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(17), 51-69.
- Davras, Ö. ve Manap Davras, G. (2012). Önlisans düzeyindeki turizm öğrencilerinin sektörde staj eğitimini değerlendirmeleri: Süleyman Demirel Üniversitesi örneği. *Turizm Eğitimi Konferansı – Tebliğler (17-19 Ekim 2012, Ankara)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 279-290.
- Demir, M. ve Demir, Ş. Ş. (2016). Akademik beklenti, akademik memnuniyet ve kariyer planlaması ilişkisi: Turizm lisans öğrencileri örneği. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 46-59.
- Emir, O., Pelit, E. ve Arslan, S. (2010). Turizm alanında önlisans eğitimi alan öğrencilerin staj öncesi ve sonrası görüşlerinin karşılaştırılması (Afyon Kocatepe Üniversitesi örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33), 141-165.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik Analizi: Kuramsal ve Pratik Bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gürdoğan, A. ve Atabey, S. (2012). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin staj sorunları ve stajdan beklentileri: Ortaca örneği. *Turizm Eğitimi Konferansı – Tebliğler (17-19 Ekim 2012, Ankara)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 234-247.
- Karaman, S., Güven, Ö. Z. ve Ceylan, U. (2012). Meslek yüksekokullarında turizm eğitimi alan öğrencilerin staj uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Turizm Eğitimi Konferansı – Tebliğler (17-19 Ekim 2012, Ankara)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 226-233.
- Kişioğlu, E. ve Çakırlı, H. (2012). Turizm işletmeciliği bölümü öğrencilerinin turizme bakışı: Akçakoca Meslek Yüksekokulu Örneği. *Turizm Eğitimi Konferansı – Tebliğler (17-19 Ekim 2012, Ankara)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 166-174.
- Koç, E., Yumuşak, S., Uluköy, M., Kılıç, R. ve Toptaş, A. (2014). Are internship programs encouraging or discouraging? -A viewpoint of tourism and hospitality students in Turkey. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 15, 135-142.
- Korkmaz, H., Gürol, N. ve Avcıkurt, C. (2012). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre yönelik görüşleri ve kariyer beklentileri arasındaki ilişki. *Turizm Eğitimi Konferansı – Tebliğler (17-19 Ekim 2012, Ankara)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 120-134.
- Kuşluyan, S. ve Kuşluyan, Z. (2000). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in Turkey. *Tourism Management*, 21, 251-269.
- Olçay, A. (2008). Türk turizmde eğitimin önemi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 383-390.
- Sarışık, M. (2007). Turizm sektöründe meslek sahibi olmaya yönelen etkenler: Meslek yüksekokulu öğrencilerine yönelik bir çalışma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 143-160.
- Ulama, Ş., Batman, O. ve Ulama, H. (2015). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer algılamalarına yönelik bir araştırma: Sakarya Üniversitesi örneği. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 6(12), 339-366.
- Ünlüönen, K. (1993). Türkiye’de yüksek öğretim düzeyinde turizm eğitim ve öğretimi. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6, 497-521.
- Üzümcü Polat, T., Alyakut, Ö. ve Günsel, A. (2015). Turizm eğitimi alan öğrencilerin mesleğin geleceğine ilişkin bakış açıları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(33), 179-199.
- Üzümcü Polat, T. ve Alyakut, Ö. (2017). Turizm eğitimcileri perspektifinden turizm eğitimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51), 807-823.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurtseven, R., Erkul, H. ve Kekeç Morkoç, D. (2013). *Örneklerle Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Zengin, B. ve Türkseven, E. (2012). Turizm lisans eğitiminde yaşanan staj sorunları ve çözüm önerileri. *Turizm Eğitimi Konferansı – Tebliğler (17-19 Ekim 2012, Ankara)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 249-269.